

обоих институтов одновременно, но окончательный результат в этой борьбе определяется «голосованием рублем», то есть выбором, где же собственно совершается покупка.

Рассмотрим последствия конкуренции институтов для экономики Украины. Последующие пути эволюции в ходе этого противостояния могут быть следующие:

1) Слияние интернет-магазинов и традиционных магазинов в единый институт. Процесс длительный, но его начало мы наблюдаем уже сейчас.

2) Использование в ходе конкуренция среди интернет-магазинов средств посредством демпинга не сможет продолжаться бесконечно долго. Часть магазинов начнет объединяться, часть начнет конкурировать не ценной, а сервисом, продвигая собственный бренд.

3) Производители введут политику единой цены, независимо от канала продаж (первой такую политику уже ввела компания Apple). Это позволит ввозить в Украину более разнообразный товар, улучшить сервис.

4) Лоббирование законов укрепляющих положения традиционной торговли. Бизнесмены, представляющие традиционной торговлю, обладают большими экономическими средствами для достижения конкурентных преимуществ на законодательном уровне.

ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ІНСТИТУЦІЙНО-ЕВОЛЮЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Луцпол О.М., к.е.н.,
Донецький національний технічний університет
Mowczan Andrzej,
Export Director Wielton SA, Poland

В сучасних умовах однією з важливих проблем забезпечення сталого економічного розвитку країни є формування передумов стабілізації її грошово-кредитної системи. Інституційно-еволюційний аспект дослідження цієї проблеми полягає у визначенні ступеня спроможності грошово-кредитної системи ефективно виконувати свої функції, а також самостійно повертатися в стан рівноваги під впливом дії негативних шоків, завдяки наявності механізмів стабілізації та самокорегування. Якщо ці механізми сформовані, то це свідчить про високий рівень грошово-кредитної безпеки, і навпаки.

Грошово-кредитна безпека – це такий стан грошово-кредитної системи, який характеризується стабільністю грошової одиниці, доступністю кредитних ресурсів та таким

рівнем інфляції, що забезпечує економічне зростання та підвищення реальних доходів населення [1]. Для дослідження стану грошово-кредитної системи був проведений моніторинг динаміки наступних індикаторів, що, згідно з методикою [1], всебічно характеризують стан та динаміку грошово-кредитної складової фінансової безпеки країни:

- відношення обсягу грошового агрегату М3 до ВВП, % (x_1);
- відношення ВВП до обсягу грошового агрегату М2, кількість обертів (x_2);
- обсягу готівки, % до ВВП (x_3);
- рівня інфляції (до грудня попереднього року), % (x_4);
- питомої ваги довгострокових кредитів у загальному обсязі кредитів, наданих комерційними банками, % (x_5);
- рівня середньої процентної ставки кредитів комерційних банків відносно інфляції, % (x_6).

Фактичні значення індикаторів грошово-кредитної безпеки в досліджуваному періоді наведені в табл.1.

Таблиця 1

Динаміка індикаторів грошово-кредитної безпеки України
[19-20; 21, с.43; 22, с.39; 23]

Індикатор та його порогове значення	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
$x_1 \leq 50$, %	36,5	45,7	49,0	55,6	55,3	55,3	53,4	54,6
$x_2 \leq 2$, кількість обертів	2,76	2,17	0,48	0,54	0,54	0,52	1,08	1,05
$x_3 \leq 4$, %	12,2	13,6	13,8	15,4	16,3	17,2	15,5	14,8
$x_4 \leq 107$, %	112,3	110,3	111,6	116,6	122,3	112,3	109,1	104,6
$x_5 \geq 30$, %	46,8	55,2	58,4	60,2	64,1	59,1	55,6	51,7
$x_6 \leq 5$, %	2,9	4,3	2,5	3,1	6,3	6	5,5	4,6

За даними табл.1 спостерігається негативна тенденція до зростання рівня монетизації (x_1), який з 2007 року перевищує порогове значення. Швидкість обігу (x_2) в 2004 – 2005 рр. перевищувала порогове значення, що є негативним моментом, але згодом зменшилась й досягнула достатнього рівня. Обсяг готівки у % до ВВП (x_3) протягом досліджуваного періоду в 3- 4 рази перевищував порогове значення. За цим індикатором спостерігається

сприятлива тенденція до зниження з 2010 року, але все ж таки високі значення цього показника свідчать про недовіру населення до банків, про високий ступінь тінізації економіки та нерозвиненість фінансових ринків. Високі значення x_3 свідчать про наявність високого рівня інфляції в Україні, що також видно з табл. 1, - рівень інфляції (x_4) менший за порогове значення лише в 2011р.

За даними табл.1 лише питома вага довгострокових кредитів у загальному обсязі кредитів, наданих комерційними банками (x_5) знаходиться на достатньому рівні – протягом 2004 – 2011 рр. не знижується нижче за порогове значення. Рівень середньої процентної ставки кредитів комерційних банків відносно інфляції (x_6) в 2008 – 2011 рр. був надмірно високим, але в 2011 р. стабілізувався й перестав перевищувати поріг 5%.

Таким чином, індикатори, наведені в табл. 1, мають різнонаправлені тенденції змін, що утруднює формулювання висновку про те, яка ж тенденція присутня для рівня грошово-кредитної складової – позитивна чи негативна. Цей факт об'єктивно свідчить про необхідність застосування певних методів узагальнення вхідної інформації.

Для визначення узагальненого показника рівня грошово-кредитної безпеки України була застосована модель Мамдами теорії нечіткої логіки. Саме цей метод узагальнення вхідної інформації дає змогу врахувати не тільки кількісне, а й якісне значення індикаторів, тобто не тільки саме значення індикатора а й ступінь його близькості до порогового значення.

Вихідна змінна - це узагальнений показник – рівень грошово-кредитної безпеки y , терм – множина якого має наступний вигляд:

$$T = \left\{ \begin{array}{l} y_1 \\ y_2 \\ y_3 \\ y_4 \end{array} \right\} = \left\{ \begin{array}{l} \text{небезпечний} \\ \text{критичний} \\ \text{достатній} \\ \text{високий} \end{array} \right\} = \left\{ \begin{array}{l} 0,000 - 0,250 \\ 0,251 - 0,500 \\ 0,501 - 0,750 \\ 0,751 - 1,000 \end{array} \right\}.$$

Результати розрахунку рівня грошово-кредитної безпеки України в досліджуваному періоді наведені на рис.1.

За даними рис.1 видно, що впродовж 2008 – 2010рр. грошово-кредитна безпека країни була на критичному рівні. До 2008р. та у 2011р. її рівень – достатній. Підвищення рівня грошово-кредитної безпеки до кінця досліджуваного періоду є, безперечно, позитивною динамікою, але стійкої тенденції вона ще не формує.

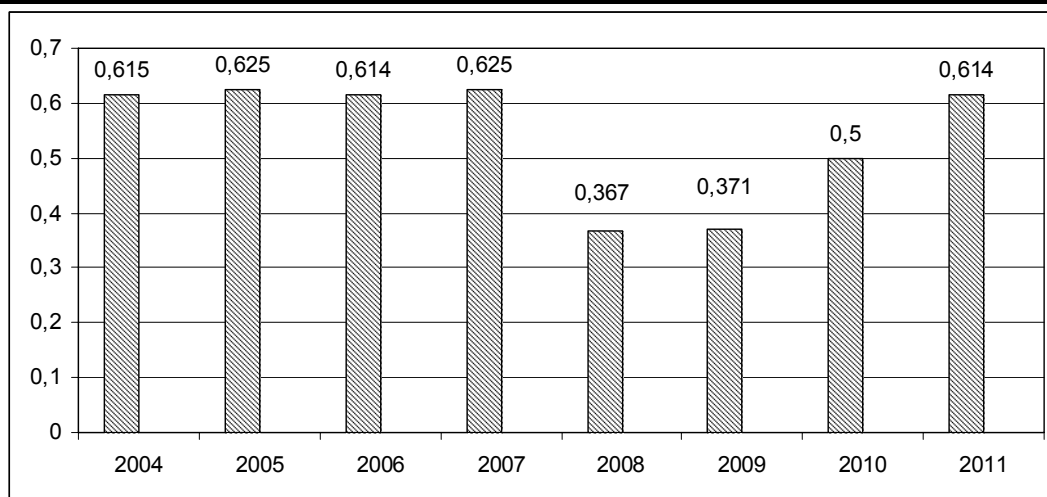

Рис.1. Динаміка рівня грошово-кредитної безпеки України

Невисокий рівень грошово-кредитної безпеки України впродовж 2004 – 2011рр та відсутність стійкої тенденції до позитивних зрушень цього рівня свідчать про відсутність стабілізаційних механізмів у грошово-кредитній системі України, що унеможлиблює стабілізацію всієї фінансово-кредитної системи країни.

Таким чином, грошово-кредитна безпека не сприяє забезпеченню стабільного розвитку фінансово-кредитної системи України в 2004 – 2011рр. та потребує реформування концептуальних підходів до здійснення грошово-кредитної політики в країні.

Перелік посилань

1. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України // Офіційний сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738.

2. Селіверстова І.О. Безпека грошового ринку та інфляційних процесів як елемент фінансової безпеки країни [Електронний ресурс] / І.О. Селіверстова, О.І. Шемет // Проблеми системного підходу в економіці. – 2010. - №3. – Режим доступу до журн.: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2010_3/Shemet_310.htm.

3. Статистичні матеріали [Електронний ресурс] / Національний банк України // Статистичний бюлетень. – 2012. - Вересень. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=57897.

4. Основні показники діяльності банків України на 1 січня 2010 року [Електронний ресурс] / Національний банк України // Вісник Національного банку України. - 2010. - №2. - 72 с. – Режим доступу до журн.: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vnbu/2010_2/.

5. Основные показатели деятельности банков Украины на 1 января 2012 года [Электронный ресурс] / Национальный банк Украины //Вісник Національного банку України. - 2010. - №2. - 72 с. – Режим доступа до журн.: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vnbu/2012_2/.

6. Дащенко О.В. Готівковий обіг в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку [Електронний ресурс] / Дащенко О.В. //Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб.наук. праць. - 2010. - №29. - Режим доступа до журн.: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pprbsu/2010_29/Contents.htm.

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ТРАНСФОРМАЦИИ КОРПОРАТИВНОГО КАПИТАЛА В КОНТЕКСТЕ ЭВОЛЮЦИИ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СИСТЕМ

Миколенко Е. П., аспирантка,
Харьковский гуманитарный университет
«Народная украинская академия»

Экономическая теория обладает широким кругом методологических подходов к исследованию параметров развития социально-экономических систем. В то же время современные тенденции разнонаправленных изменений глобальной экономики требуют дальнейшего дополнения и развития методологической базы. Мотивированное использование положений институционализма и теории эволюции социально-экономических систем вписываются в тенденцию углубления современных научных подходов.

В процессе эволюции различных социально-экономических систем общество претерпевает множество качественных и количественных изменений, в результате которых система приобретает новые качественные свойства, которые носят необратимый характер.

О. Л. Яременко отмечает, что экономическая система на разных промежутках времени реагирует на изменения по-разному: от автоматического адаптивного развития на коротких промежутках до эволюции с чрезвычайно высоким уровнем неопределенности – в долгосрочном в силу наличия стойких инерционных институциональных конструктов [1, с. 4]. Интересный подход к определению эволюции предложен Н. И. Гражевской [2, с. 23], согласно которому, эволюция системы включает собственно эволюцию (целостную последовательность ряда постепенных превращений, ведущих к приобретению системой новых характеристик) и трансформацию как процесс обновления системы в процессе скачкообразных качественных преобразований. В данном случае речь идет о системной трансформации. В свою очередь, трансформация может быть рассмотрена не только как